Hälso- och sjukvårdsnämnden

SÄRSKILT UTTALANDE
2020-08-25

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ärende 7
HSN 2020-0788

Yttrande över Strukturförändring och investering i hälso- och sjukvården – lärdomar från exemplet NKS

Socialdemokraterna i Region Stockholm ställer sig mycket positiva till utredningens tillsättning och rekommendationerna som lyfts i slutbetänkandet. Nya Karolinska Solna, NKS, har blivit en allt för dyr affär för Stockholmarna och av denna utredning och andra framgår tydligt att vårdpersonalen inte involverats i processen. Det är avgörande att såväl Region Stockholm som andra regioner drar lärdomar för att något liknande aldrig ska upprepas

I enlighet med den beskrivning som förvaltningen även tar upp i sitt yttrande så påbörjade Region Stockholm en omställning av vården i ett tidigare skede än andra regioner (dåvarande landsting). Vad som däremot behöver poängteras är att byggnationen av NKS, den tillhörande verksamhetsmodellen samt progressen för omställningen till nära vård i regionen i mångt och mycket bör användas som ett avskräckande exempel för andra regioner som nu står i startgroparna eller precis påbörjat denna resa.

NKS rankas på en trettondeplats över världens dyraste byggnader och uppskattades i en extern konsultbedömning vara 53 procent dyrare än skandinaviska jämförelsesjukhus. Det är inget annat än ett stort svek mot skattebetalarna i Stockholmsregionen, där dyra OPS-avtal och konsultkostnader har prioriterats framför att vårdens pengar ska gå just till vad som åsyftas – till att ge länets befolkning en trygg och tillgänglig vård.

En stor problematik och grund till fördyring av NKS-projektet var, vilket förvaltningen nämner kortfattat i sitt yttrande, att beslut om vilken vård som skulle bedrivas inom sjukhusets väggar fattades i ett allt för sent skede. Detta resulterade bland annat i att helt nyuppförda väggar fick rivas för att vården på barnavdelningen skulle kunna bedrivas patientsäkert samt en avsaknad av administrativa ytor och omklädningsrum för personalen. Lokalbristerna är fortfarande ett problem på sjukhuset, varpå ett exempel är att det är en öppen korridor mellan intensivakutens vårdplatser och

väntrummet till röntgen. Allvarligast är bristen på inflytande i planeringsfasen av de som de facto ska arbeta i lokalerna.

Förvaltningen skriver i sitt yttrande att regionens framtidsplan kan, långt före de statliga besluten om utredningarna om nära vård, sägas ha lagt grunden för ett genomförande av ”Nära vård”. Det är ett påstående som vi socialdemokrater vänder oss emot och som vi anser förtjänar problematiseras. Regionens val av tillvägagångssätt där utflyttning av vård från akutsjukhusen blivit synonymt med privatisering och införande av vårdval inom allt fler områden har lett till en fragmentiserad vård som drivs av marknadskrafter snarare än det faktiska vårdbehovet i regionen. De 39 vårdvalen har försvårat samverkan inom vården, hindrat utbildning och forskning samt varit starkt kostnadsdrivande under många år. Som en följd av detta har vi kunnat se att NKS har haft svårt att leverera i enlighet med utbildningsuppdraget. Vi socialdemokrater vill poängtera att det är fullt möjligt, och många gånger önskvärt, att behålla vården i offentlig regi vid omställning till en nära vård.

En del av omställningen var även att NKS fick ett högspecialiserat uppdrag, där syftet var att sjukhuset endast skulle vårda de mest sjuka patienterna med stora vårdbehov. Det är en inriktning som professionen varit starkt kritiska till, och så även vi socialdemokrater. Det finns stora värden i att vårdpersonal inte enbart vårdar de allra svåraste fallen, utan möter en större bredd av patienter för att behålla kompetens och att på ett lämpligt sätt kunna bedriva forskning och utbildning. Uppdraget har även försvårat samordningen mellan sjukhusen och patienter har fått slussas runt i länet för att vårdas på ”rätt nivå i systemet”.

Sammantaget har vi socialdemokrater en förhoppning om att regionledningen, efter alla dessa år, kan förmå sig att ta till sig av den kritik som riktats både mot NKS och regionens process för omställning till nära vård. Detta bör särskilt beaktas i detta skede då kritiken kommer från en statlig utredning. Vi anser att yttrandet i allt för stor utsträckning försöker slå ifrån sig de brister som påpekas istället för att se till vad som bör undvikas framåt.

Utredningen pekar tydligt ut behov av fördjupade riskanalyser, något Region Stockholm behöver ta fasta på i stora projekt. Analyserna i NKS-projektet var undermåliga.

Utredningen understryker behovet av att sammankoppla forskning och utbildning vid denna typ av stora förändringar. Det går att konstatera stora brister i detta i resultatet av NKS.

Regionen bör ställa sig positiv till utredningens förslag om att ge Statens haverikommission förutsättningar att utöka sin utredningsverksamhet på hälso- och sjukvårdsområdet. IVO har inte ett helhetsuppdrag som täcker denna typ av förändringar.

Vi hoppas att utredningen ska kunna fungera som vägledning för andra regioner, för att vi aldrig mer i den svenska historien ska behöva uppleva ännu ett NKS-haveri.